

بسم الله الرحمن الرحيم (۱)

راجع به مرحوم آقای مشکینی (رضوان الله علیه) همین طور که جنابعالی اشاره کردید، شایسته است که از ایشان تجلیل بشود. آقای مشکینی (رحمة الله علیه) - در زمان حیاتشان من این را اعتقاد داشتم، الان هم بر همان اعتقاد هستم - یک آدم بی بدیل بود؛ یعنی ما حقاً [و] انصافاً، هیچ کس دیگر را با این جامعیت در خصوصیات مختلف، در بین بزرگان روحانی مان نداریم. انصافاً یک مرد بی بدیل و بی نظیری بود.

خب سالهای متمادی هم ایشان حضور داشته در صحنه. از سال ۴۱ ایشان وارد صحنه مبارزات بودند. و من این جمله را مکرر نقل کرده‌ام از مرحوم آقای حائری (رضوان الله علیه)؛ خود آقای حائری برای من نقل کردند - همان سال ۴۱، ۴۲ - [که] یک صحبتی با مرحوم آقای گلپایگانی میکردند، مرحوم آقای گلپایگانی فرموده بودند که من چهل سال به گردن این حوزه حق دارم - که خب، حق هم همین است - ایشان میگفتند من گفتم خب حاج میرزا علی مشکینی هم بیست سال به گردن این حوزه حق دارد. این مال سال ۴۲ است؛ یعنی اهمیت شخصیت آقای مشکینی را آدم این جور می‌تواند بفهمد [که] کسی مثل مرحوم حاج آقا مرتضای حائری - با آن رتبه و مقام علمی و [مخصوصاً] با آن آبرویی که ایشان در حوزه داشت؛ مرحوم آقای حاج آقا مرتضی، در حوزه خیلی آبرومند و با حیثیت بود؛ خیلی وزنه بود در حوزه، از همه جهت - درباره‌ی آقای مشکینی یک چنین تعبیری میکردند.

به هر حال، هم خوب است آثار ایشان منتشر بشود، هم این تفسیر - من اطلاعی نداشتم از اینکه این تفسیر صادر شده از قلم آقای مشکینی، حالا هم که جناب آقای استادی (۲) قبول زحمت کردند که دنباله‌ی آن را تمام بکنند - قاعدتاً چیز خوبی خواهد بود؛ سلیقه‌ی آقای مشکینی این جور بود: آدم بسیار خوش سلیقه [ای بود]؛ ایشان علاوه بر جهات علمی و اخلاقی و سیاسی و تقوایی و مانند اینها، بسیار اهل ذوق و اهل سلیقه و مانند اینها بودند.

امیدواریم ان شاء الله خداوند کمک کند و تأیید کند شما را؛ این کار هم به بهترین وجهی - هر دو مورد - ان شاء الله انجام بگیرد. (۳)

(۱) این کنگره به همت مؤسسه‌ی علمی - فرهنگی دارالحدیث، در تاریخ ۱۳۹۳/۰۲/۲۵ برگزار شد.

(۲) آیه الله رضا استادی (رئیس همایش بزرگداشت آیه الله مشکینی)

(۳) فرزند مرحوم محدث ارموی - آقای میرهاشم محدث - از سوی حاضران معرفی شد.